

KOMISJONI OTSUS,**4. veebruar 2014,****rüigiabi meetmete nr SA.21817 (C 3/07) (endine NN 66/06) kohta, mida on rakendanud Hispaania****Hispaania elektritariifid: tarbijad***(teatavaks tehtud numbri C(2014) 7741 all)***(Ainult hispaaniakeelne tekst on autentne)****(EMPs kohaldatav tekst)***(2014/456/EL)*

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles teinud huvitatud isikutele ettepaneku esitada oma märkused eelnimetatud sätete kohaselt ⁽¹⁾ ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 27. aprilli 2006. aasta kirjas esitasid ettevõtjad Céntrica plc ja Céntrica Energía S.L.U. (edaspidi ühiselt „Céntrica“) komisjonile kaebuse seoses reguleeritud elektritariifidega, mida Hispaania rakendas aastal 2005.
- (2) 27. juuli 2006. aasta kirjas küsis komisjon Hispaania ametiasutustelt eelnimetatud meetme kohta teavet. Komisjon sai kõnealuse teabe 22. augusti 2006. aasta kirjas.
- (3) 12. oktoobril 2006 registreeriti juhtum teatamata abina (juhtum NN 66/06).
- (4) 9. novembri 2006. aasta kirjas küsis komisjon Hispaania ametiasutustelt meetme kohta täiendavaid selgitusi. Hispaania ametiasutused vastasid 12. detsembri 2006. aasta kirjas.
- (5) 24. jaanuari 2007. aasta kirjas teatas komisjon Hispaania ametiasutustele, et on otsustanud algatada meetme suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse.
- (6) Komisjoni otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽²⁾. Komisjon tegi huvitatud isikutele ettepaneku esitada meetme kohta oma märkused.
- (7) Hispaania ametiasutused esitasid oma tähelepanekud 26. veebruari 2007. aasta kirjas.
- (8) Komisjon sai märkuseid järgmistelt huvitatud isikutelt: Galicia piirkonna valitsus (Xunta de Galicia) (23. märtsi 2007. aasta kiri), Céntrica (26. märtsi 2007. aasta ja 3. juuli 2007. aasta kirjad), ACIE — sõltumatute energiatarbijate ühendus (26. märtsi 2007. aasta kiri), Astuuria piirkonna valitsus (27. märtsi 2007. aasta kiri), AEGE — intensiivsete energiakasutajate ühendus (2. aprilli 2007. aasta kiri, mida täiendati 21. novembril 2011), Asturiana de Zinc — AZSA (3. aprilli 2007. aasta kiri), Ferroatlántica — metallitootja (3. aprilli 2007. aasta kiri), Alcoa (3. aprilli 2007. aasta kiri), UNESA — Hispaania elektritööstuse ühendus (25. aprilli 2007. aasta kiri), ENEL Viesgo (26. aprilli 2007. aasta kiri), Iberdrola (26. aprilli 2007. aasta kiri), Union Fenosa Distribución (27. aprilli 2007. aasta kiri), Hidrocarbónico Distribución Eléctrica (27. aprilli 2007. aasta kiri), Endesa Distribución Eléctrica (27. aprilli 2007. aasta kiri).

⁽¹⁾ ELT C 43, 27.2.2007, lk 9.⁽²⁾ Vt joonealune märkus 1.

- (9) 15. mai 2007. aasta ja 6. juuli 2007. aasta kirjadega edastas komisjon huvitatud isikute märkused Hispaania ametiasutustele, kellele anti võimalus reageerida; nende märkused saadi 2. augusti 2007. aasta kirjaga.
- (10) Lisateavet esitasid Céntrica 1. juuni 2007. aasta, 28. augusti 2007. aasta, 4. veebruari 2008. aasta ja 1. märtsi 2008. aasta kirjades, AEGE 21. novembri 2011. aasta kirjas ja Ferroatlántica 5. detsembri 2011. aasta kirjas.
- (11) 30. juuli 2009. aasta, 19. märtsi 2010. aasta, 6. oktoobri 2011. aasta, 12. aprilli 2012. aasta, 31. augusti 2012. aasta, 4. veebruari 2013. aasta ja 17. juuli 2013. aasta kirjades küsis komisjon Hispaania ametiasutustelt eelnimetatud meetme kohta täiendavaid selgitusi. Ametiasutused vastasid 5. oktoobri 2009. aasta, 26. aprilli 2010. aasta, 7. detsembri 2011. aasta, 12. juuni 2012. aasta, 18. oktoobri 2012. aasta, 11. veebruari 2013. aasta ja 4. oktoobri 2013. aasta kirjadega.
- (12) 19. aprillil 2013. aastal jagati toimik kahte ossa: käesolev juhtum, nimelt juhtum SA.21817 (C3/07, endine NN 66/06), mis käsitleb abi elektri lõppkasutajatele, ning juhtum SA.36559 (C3a/07, endine NN 66/06), mis käsitleb abi elektri jaotajatele. Käesolevas otsuses käsitletakse ainult võimalikku abi elektri lõppkasutajatele, kes on menetlusega hõlmatud, see tähendab, välja arvatud kodumajapidamised ja väikeettevõttjad.

2. MEETME ÜKSKASJALIK KIRJELDUS

HISPAANIA ELEKTRISÜSTEEM 2005. AASTAL

- (13) 27. novembri 1997. aasta seadusega 54/1997 (*Ley del Sector Eléctrico*, edaspidi „LSE“) kehtestatud õigusraamistikus, mida 2005. aastal kohaldati, oli reguleeritud tariifidega elektri tarnimine lõppkasutajatele liigitatud reguleeritud tegevusena. See ülesanne anti seadusega jaotajatele.
- (14) 2005. aastal said kõik elektri lõppkasutajad Hispaania turul valida, kas rääkida tarnelepingute üle läbi sõltumatute tarnijatega või saada riigi poolt määratud reguleeritud tariifidega tarneid. Reguleeritud turul oli igal lõppkasutajal, kes seda taotles, õigus saada oma kohalikult jaotajalt tarneid integreeritud reguleeritud tariifiga (kõikehõlmav hind), mille puhul võetakse arvesse tema tarbimisprofiili ja tarbimismahtu. Vabaturul maksid kliendid võrgule juurdepääsu tasu, mis oli samuti reguleeritud, lisaks millele pidid nad katma elektritarnete kulud. Alates elektrisektori reformi lõpuleviimisest 2009. aastal ei tarni jaotajad enam elektrit integreeritud reguleeritud tariifidega.
- (15) Integreeritud reguleeritud tariife ja reguleeritud võrgule juurdepääsu tasusid otsustati terveks aastaks eelhinnata, tavaliselt enne aasta N – 1 lõppu, kuid neid võis ka aasta jooksul kohandada ⁽³⁾. Iga-aastaste tariifi tõstmiste suhtes kohaldati siiski ülempiiri ⁽⁴⁾. Põhimõtteliselt määrati tariifid ja tasud prognooside alusel eesmärgiga tagada, et nende rakendamisel tulenevad reguleeritud tulud oleksid piisavad, et katta kõik elektrisüsteemi reguleeritud kulud. Kõnealused süsteemi reguleeritud kulud hõlmasid 2005. aastal integreeritud tariifidega elektritarne kulud, elektri ostmise kulud erikavadest (taastuvad energiaallikad, koostootmine jmt), transpordi- ja jaotamiskulud, nõudluse haldamise meetmeid, täiendavaid elektritootmise kulud Hispaania saartel, söetoetust, eelmiste aastate puudujääke jmt. Puudusid reeglid, millega oleks eraldatud mõni konkreetne tulude kategooria või selle osa mõnele konkreetsele kulude kategooriale või selle osale. Seega ei olnud näiteks võrgule juurdepääsu tasude tulud ei täielikult ega osaliselt eraldatud taastuvatest energiaallikatest saadud elektri või Hispaania saartel toodetud elektri toetustele.
- (16) 2005. aastal kehtis lõppkasutajatele koguni 25 reguleeritud tariifi olenevalt tarbimise mahust, tarbimise profiilist ja ette nähtud tarbijast ning võrguühenduse pingest. Samal ajal rakendati veel üheksat reguleeritud võrgule juurdepääsu tasu vabaturu lõppkasutajatele — samuti ühenduse pinge ja teiste omaduste alusel.
- (17) 30. detsembril 2004 kehtestasid Hispaania ametiasutused 2005. aastal kohaldatavad elektritarifiid ⁽⁵⁾ seoses järgmistele kasutajate kategooriatega:

⁽³⁾ LSE artikli 12 lõikega 2 nähti ette, et elektritarifiid pidi põhimõtteliselt kehtestatama üks kord aastas, kuid võis aasta jooksul kohandada.

⁽⁴⁾ Kuningliku dekreediga 1432/2002 artikli 8 kohaselt ei tohtinud keskmine tariif suureneda rohkem kui 1,4 % võrra (aastate võrdluses), samas kui üksiktarifiid tohtisid suurened ainult keskmise tariifi tõusuga samaväärse protsendimäära + 0,60 % võrra (kokku 2 %).

⁽⁵⁾ 30. detsembri 2004. aasta kuninglik dekreet 2392/2004, millega kehtestatakse 2005. aasta elektritarifiid, Hispaania ametlik väljaanne nr 315, lk 42766.

INTEGREERITUD TARIIFID

Madalpinge

- 1.0. Võimsus kuni 770 kW
- 2.0. Üldine, võimsus mitte üle 15 kW
- 3.0. Üldine
- 4.0. Üldine, pikaajaline kasutus
- B.0 Avalik valgustus
- R.0 Põllumajanduslik niisutamine

Kõrgepinge*Üldtariifid*

Lühiajaline kasutus

- 1.1. Üldine, kuni 36 kV
- 1.2. Üldine, 36 kuni 72,5 kV
- 1.3. Üldine, 72,5 kuni 145 kV
- 1.4. Üldine, üle 145 kV

Keskmise kasutus

- 2.1. Kuni 36 kV
- 2.2. 36 kuni 72,5 kV
- 2.3. 72,5 kuni 145 kV
- 2.4. Üle 145 kV

Pikaajaline kasutus

- 3.1. Kuni 36 kV
- 3.2. 36 kuni 72,5 kV
- 3.3. 72,5 kuni 145 kV
- 3.4. Üle 145 kV

Elektertranspordi tariifid (Tarifas de tracción)

- T.1 Kuni 36 kV
- T.2 36 kuni 72,5 kV
- T.3 72,5 kuni 145 kV

Põllumajanduslik niisutamine

- R.1 Kuni 36 kV
- R.2 36 kuni 72,5 kV
- R.3 72,5 kuni 145 kV

*G. Suurtarbijate tariif (G4)**Jaotajatele müümise tariif*

- D.1 Kuni 36 kV
- D.2 36 kuni 72,5 kV
- D.3 72,5 kuni 145 kV
- D.4 Üle 145 kV

JUURDEPÄÄSU TARIIFID

Madalpinge

- 2,0 A Tavapärane madalpinge juurdepääsu tariif
- 2,0 NA Madalpinge juurdepääsu lihttariifid päeva/öö eristamisega
- 3,0 A Üldine madalpinge juurdepääsu tariif

Kõrgepinge

- 3.1.A Juurdepääsu tariif kuni 36 kV pingel (võimsus kuni 450 kW)
- 6.1 Juurdepääsu tariif kuni 36 kV pingel (võimsus üle 450 kW)
- 6.2 Juurdepääsu tariif üle 36 kV ja kuni 72,5 kV pingel (võimsus üle 450 kW)
- 6.3 Juurdepääsu tariif üle 72,5 kV ja kuni 145 kV pingel (võimsus üle 450 kW)
- 6.4 Juurdepääsu tariif üle 145 kV pingel (võimsus üle 450 kW)
- 6.5 Rahvusvaheliste ülekannete juurdepääsu tariif

- (18) Integreeritud reguleeritud tariifid olid jagatavad komponendiks, mis olid mõeldud katma transpordi, jaotamise ja üldiseid süsteemi kulusid (võrgule juurdepääsu tasu), ning komponendiks, mis kajastas elektri hankimise kulu hulgiturul (energia komponent). Lisaks rakendati nõudluse haldamise teenuste puhul integreeritud tariifidest allahindluste tegemise süsteemi (näiteks lubatavad ette teatatud katkestused voolutarnetes või väikese tarbimisega perioodile koondunud tarbimine). Alates 2005. aastast tegi Hispaania reguleeritud tariifide süsteemis muudatusi. Neist viimane tehti 2013. aastal, kui Hispaania võttis vastu uue elektrisektori õigusraamistiku (seadus 24/13), mis sisaldas muu hulgas jaeturuhindade reguleerimise reformi. Hispaania kuulutas välja, et vastav uus seadus ja selle rakendussätted koostatakse 2014. aastal. Järgnevalt on esitatud mõned integreeritud baastariifid eespool osutatud kategooriatest kõige madalamal tariifide tasemel (s.o kuni 145 kV), mida rakendati alates 1. jaanuarist 2005:

Tabel 1

Integreeritud reguleeritud tariifide baassummad 2005

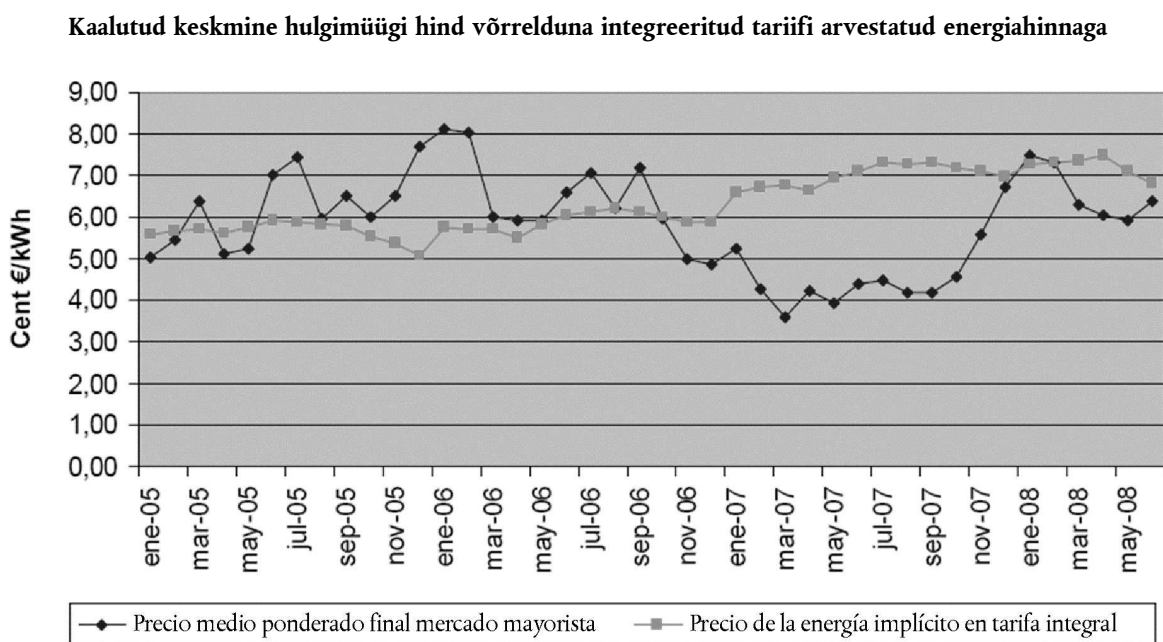
	A/Võimsuse komponent	B/Energia komponent	Integreeritud tariif (A+B)			
	EUR/kW kuus	EUR/kWh	EUR/MWh			
MADALPINGE						
1.0 Võimsus < 770 W	0,277110	0,062287	62,67			
3.0 Üldine	1,430269	0,083728	85,71			
4.0 Üldine, pikaajaline kasutus	2,284634	0,076513	79,69			
KÕRGEPINGE						
1.4 Lühiajaline kasutus, üldine > 145 kV	1,759358	0,058412	60,86			
2.4 Keskmine kasutus, üldine > 145 kV	3,632629	0,053224	58,27			

	A/Võimsuse komponent	B/Energia komponent	Integreeritud tariif (A+B)			
	EUR/kW kuus	EUR/kWh	EUR/MWh			
3.4 Pikaajaline kasutus, üldine > 145 kV	9,511921	0,042908	56,12			
G. Suurtarbijad G4	10,208070	0,011265	25,44			

Allikas: kuningliku dekreeedi 2392/2004 I lisa, komisjoni arvutused.

- (19) Hispaania riiklik energiakomitee (*Comisión Nacional de Energía* — CNE) — Hispaania regulaator — on väitnud, et keskmiselt ei kajastanud integreeritud tariifid 2005. aastal kõiki tarnekulusid, eriti energia hulgiturult ostmise kulu. Nimelt olid, nagu alljärgneval graafikul näidatud, ainult viiel kuul 2005. aasta jaanuarist veebruarini ja seejärel taas 2005. aasta aprillist juunini keskmistesse integreeritud reguleeritud tariifidesse arvestatud hinnad elektri hulgituru keskmistest hindadest allpool. Oktoobrist 2006 kuni detsembrini 2007 oli olukord vastupidine: selle 14-kuulise perioodi vältel langesid keskmised hulgiturumüügi hinnad järsult allapoole keskmistesse integreeritud reguleeritud tariifidesse arvestatud energiahindu, oluliselt rohkem võrreldes 2005. aasta seitsme kuuga, kui hulgiturumüügi hinnad olid integreeritud tariifidesse arvestatud hindadest kõrgemad.

Graafik 1

Allikas: CNE — aruanne konkurentsi arengust gaasi- ja elektriturudel. Periood 2005/2007, lk 84.

2005. AASTA TARIIFI PUUDUJÄÄK

- (20) Elektrisüsteemi arvepidamine lähtuvalt tegelikest reguleeritud tuludest ja kuludest arveldati kord aastas. 2005. aastal ei loonud kehtestatud reguleeritud tariifide ja võrgule juurdepääsu tasude tase piisavalt tulusid, et võimaldada süsteemil nõuda sisse kõik tagantjärele terve aasta kohta dokumenteeritud reguleeritud kulud. 2005. aasta lõplikul arveldamisel, mida CNE viib läbi aasta lõpus, tuvastati 3 811 miljoni euro suurune puudujääk. See ei olnud esimene kord, kui arveldamine näitas puudujääki, kuigi 2005. aasta puudujäägi suurus oli pretseedenditu. 2000., 2001. ja 2002. aastal registreeriti väiksemad puudujäägid.

- (21) Eelkõige alahindas valitsus elektri hankimise tegelikke kulusid. Kui 2005. aastal arenes lõppkasutajate elektritarbimine nii reguleeritud kui ka vabaturul üldjoontes nii, nagu detsembris 2004 ennustati, viisid rida ettenägematuid hinnatõuse aasta jooksul hulгимүүги hinnad 2005. aastal tasemele 62,4 eurot/MWh 2004. aasta 35,61 eurot/MWh-ga võrreldes, mille tulemusena 2005. aasta keskmine hulгимүүги hind oli 59,47 eurot/MWh. Kõnealuse hinnatõusu põhjuste seas on ebatavaliselt kuiv aasta, mis vähendas veejõul elektrienergia tootmist 55 %, naftahindade tõus, heitkogustega kauplemise süsteemist tasuta saadud CO₂ heitkoguste turuhinna mõju, ning SKP kasvu ületav energianõudluse kasv.
- (22) Veel üks oluline tegur, mis süsteemi üldiseid kulusid suurendas, oli kõrge taastuenergia tootmise toetuste tase. Nimelt võisid taastuenergia tootjad valida otsese osaluse elektri hulgiturul ehk börsil (*pool*). 2005. aastal oli see võimalus eriti atraktiivne ning seetõttu osales börsil oodatust rohkem taastuenergia tootjaid, mis suurendas süsteemi kulusid. Lisaks sellele olid erikavade raames (taastuvad energiaallikad, koostootmine) toodetud elektri energiakuludele antavad otsetoetused, mis kanti arvepidamisse reguleeritud kuludena, 2005. aastal 2 701 miljonit eurot. Võrdluseks — süsteemi transpordi ja jaotamise kulud moodustasid 2005. aastal 4 410 miljonit eurot.

Puudujäägi eelrahastamiseks vastu võetud mehhanism

- (23) Puudujäägi kujunemine ei jäänud märkamata. Juba 2005. aasta märtsis, kui sai selgeks, et tariifi puudujääk on tekkimas, sätestasid Hispaania ametiasutused kuningliku dekreetseaduse 5/2005 ⁽⁶⁾ artiklis 24, et elektrisüsteemi kulude ja tulude vahelise puudujäägi katmiseks vajalikud summad peavad kandma Hispaania viis suurimat „õigustatud elektrikommunaalettevõtjat”, see tähendab neid, kellel oli õigus saada luhtunud kulude kompensatsiooni, ⁽⁷⁾ järgmiste protsendimäärade alusel:

- Iberdrola, S.A.: 35,01 %;
- Unión Eléctrica Fenosa, S.A.: 12,84 %;
- Hidroeléctrica del Cantábrico; S.A: 6,08 %;
- Endesa, S.A.: 44,16 %;
- Elcogas, S.A.: 1,91 %

- (24) Dekreetseaduses 5/2005 on sätestatud, et tulevane puudujääk kantakse viie äriühingu arvele negatiivse bilansina olemasoleval hoiukontol, mida CNE kasutas neile äriühingutele luhtunud kulude maksmiseks. Praktikas tähendas see, et kommunaalettevõtjalt nõuti rahaliste vahendite tasumist ette. Negatiivne bilans luhtunud kulude kontrolli annaks sissenõudmisõiguse, mis tähendaks kommunaalettevõtjate õigust nõuda tulevikus tulusid elektritarbijatelt. Kõnealuseid õiguseid said kommunaalettevõtjad väärtpaperistada ning turul müüa. Kõnealustele kommunaalettevõtjatele antud sissenõudmisõigustel oli minimaalne intressimäär (3 kuu Euribor arvatuna eelmise aasta novembri keskmistest Euribori määradest, ilma hinnavaheta).

Puudujäägi lõppkasutajatelt sissenõudmiseks vastu võetud mehhanism

- (25) 2006. aasta juunis tegid Hispaania ametiasutused otsuse 2005. aasta puudujäägi elektritarbijatelt sissenõudmise korra kohta reguleeritud tariifide abil. Kuningliku dekreediga 809/2006 ⁽⁸⁾ sätestasid Hispaania ametiasutused, et 2005. aasta puudujäägi (või täpsemalt — kommunaalettevõtjatele antud sissenõudmisõigused) maksavad kinni tarbijad neljateistkümnelt ja poole aasta jooksul nii integreeritud kui ka juurdepääsu tariifidele lisatud spetsiaalse lisamaksu kaudu. Kõnealune lisamaks, mida arvutatakse aastase summana, mida on vaja 2005. aasta puudujäägi nüüdispuhasväärtuse lineaarseks sissenõudmiseks 14,5 aasta jooksul, määrati 2006. aastaks tasemele 1,378 % integreeritud tariifist ning 3,975 % juurdepääsu tariifist. Rakendatavaks intressimääraks valiti 3 kuu Euribori intressimäär.

⁽⁶⁾ 11. märtsi 2005. aasta kuninglik dekreetseadus 5/2005 kiireloomuliste reformide kohta, et edendada tootlikkust ja parandada riigihankeid. Hispaania ametlik väljaanne, 14.3.2005, lk 8832.

⁽⁷⁾ Luhtunud kulud on kahju, mida turgu valitsevad elektripakkujad kannavad lootusetute investeeringute tõttu, mis on tehtud enne liberaliseerimist. Komisjon andis nõusoleku selliste kulude katmiseks kompenseeriva riigiabi andmisele lähtuvalt luhtunud kulude meetodikas visandatud kriteeriumidest (komisjoni teatis luhtunud kuludega seotud riigiabi analüüsimise meetodika kohta) 6. augusti 2001. aasta kirjas SG(2001) D/290869. 25. juulil 2001 juhtumis NN 49/99 tehtud otsusega andis komisjon Hispaaniale nõusoleku anda kuni 2008. aastani luhtunud kulude kompensatsiooni äriühingutele, kellel paluti eelrahastada 2005. aasta puudujääki.

⁽⁸⁾ 30. juuni 2006. aasta kuningliku dekreediga 809/2006 (millega muudetakse elektritarifi alates 1. juulist 2006) esimene lisasäte, Hispaania ametlik väljaanne 156, 1.7.2006.

- (26) Kõnealust lisamaksu käsitati „eriotstarbelisel eraldatud maksena” (*cuota con destino específico*). Hispaania ametiasutused kehtestasid, et 2005. aasta puudujäägi rahastamise maksest saadavad tulud kogutakse CNE poolt hallatavale hoiukontole. Seejärel kannaks CNE need vahendid üle sissenõudmisõiguste omanikele, s.o tootjatele, kes rahastasid puudujääki, või ettevõtjatele, kes olid ostnud neilt hiljem sissenõudmisõigused, vastavalt igäihe poolt rahastatud puudujäägi osale.

Tariifipuudujäägi mõju Hispaania turule

- (27) 2005. aastal hangiti 37,49 % Hispaania elektrinõudlusest vabaturult. See kogus vastab suhteliselt väiksele tarbijate arvule; vaid 8,5 % tarbijatest ostis energiat vabaturult, samal ajal kui 91,5 % jäi reguleeritud tariifide juurde (vähem kui 2004. aasta 97 %). Peamine vabaturul tegutsev kategooria oli kõrgepinge kliendid (eelkõige tööstustarbija); 38,9 % neist olid seda võimalust kasutanud ning nende ostud moodustasid 2005. aastal kogu Hispaania mandriosa elektritarbimisest 29 %. Valdav enamik kodumajapidamistest ja väikestest madalpinge tarbijatest, kes võisid alates 2003. aastast vabaturule minna, ⁽⁹⁾ kasutasid endiselt reguleeritud tariife; 2005. aastal aga valis ka oluline osa neist vabaturu. 31. detsembril 2005 oli vabaturul üle 2 miljoni tarbija (2004. aastal 1,3 miljonit).
- (28) 2005. aasta reguleeritud tariifidega keskmiselt võimaldatud hinnaelist tuleks siiski käsitada paralleelselt tarbijate naasmisega reguleeritud turule, kuigi mõningase ajalise nihkega. Nagu tabelis 2 allpool on näidatud, suurenes 2005. aastal vabaturu kaudu varustatavate tarbijate hulk, kuid see vähenes 2006. aastal, mis tõi nende protsendi (8,15 %) tasemele, mis saavutati 2005. aasta esimesel poolel. Sarnaselt jätkus 2005. aasta esimeses kvartalis 2004. aasta detsembris ilmnunud vabaturul ostvatele lõppkasutajatele tarnitava energia koguse langus. Kuigi see peatus oluliselt 2005. aasta juunist septembrini, jätkus see 2005. aasta detsembris ja kogu 2006. aasta vältel.

Tabel 2

Tarnekohtade ja energia osa vabaturul (protsendina koguturust) 2004–2006

Elekter	2004				2005				2006			
	Märts	Juuni	Sept.	Dets.	Märts	Juuni	Sept.	Dets.	Märts	Juuni	Sept.	Dets.
Protsendina (%) tarnekohtadest	1,53	2,82	4,21	5,73	7,42	9,42	10,37	10,66	10,20	9,28	8,86	8,15
Protsendina (%) energiast	29,30	33,60	36,19	33,57	33,15	35,34	41,39	37,41	29,38	27,10	25,74	24,87

Allikas: CNE aruanne „Nota Informativa sobre los suministros de electricidad y gas natural en los mercados liberalizados, actualización 31 de diciembre de 2006”.

- (29) Kuigi tarnijate kantud kahjude mõju oli 2005. aasta keskpaigaks, kui hulгимüügi hinnad hakkasid märkimisväärselt tõusma, juba tunda, ei saanud tarnelepinguid kohe lõpetada. Seetõttu olid vabaturu tarnijad, eriti sellised, kellel ei olnud tootmisvõimsust ja kes pidid elektrit hulgiturult ostma, sunnitud tegema alla vabaturu tingimuste pakkumisi, mis vastaksid reguleeritud tariifidele, hoolimata kahjumi võimalusest, või küsima tegelikke hankekuulusid kajastavat kõrgemat hinda, kaotades seeläbi turuosa.

⁽⁹⁾ Hispaania liberaliseeris elektri jaeturu varem, kui nõuti 1996. ja 2003. aasta elektridirektiividega, millega kehtestati liberaliseerimise ajakava vahemikus 1999 kuni 2004 ärisektori lõppkasutajatele (alates suurimast) ning millega muudeti kodumajapidamiste segmendi liberaliseerimine kohustuslikuks alles 1. juulist 2007.

3. OTSUS ALGATADA ELTLi ARTIKLI 108 LÕIKE 2 KOHANE MENETLUS

- (30) Komisjoni ametliku uurimise algatamise otsuses võrreldi erinevate kategooriate lõppkasutajate poolt makstud reguleeritud tariife hinnanguliste hindadega, mida nad oleksid pidanud maksma nende tariifide puudumisel vabaturul. Turuhinna hinnangud arvatati elektri hulgituru hinna, võrgule juurdepääsu tasude ning keskmise hinnangulise marginaali 10eurot/MWh põhjal, nagu selle esitas Céntrica.

Tabel 3

Hindade võrdlus tarbijate kategooriates

Tarbijate kategooria	Reguleeritud tariif (eurot/MWh)	Hinnanguline turuhind (ainult hulгимүүги hind pluss juurdepääsu tariif) (eurot/MWh)	Hinnanguline turuhind (+ 10 eurot turumarginaali)
1. Suured kõrgepingevõrku ühendatud tööstustarbijad (G4 tariif)	23,9	61,17	71,17
2. Suured katkestatava tarnega tööstustarbijad	27,0	73,87–76,47	83,87–86,47
3. Kõrgepingevõrku ühendatud tarbijad	76,2	81,57	91,57
4. Kodumajapidamised	101,2	107,75	117,75
5. Madalpingevõrku ühendatud väikesed tööstustarbijad või teenindustevõtted	103,9	101,07	111,07

Allikas: Céntrica.

- (31) See tabel näitab olulist eelist kahele esimesele kategooriale (suured tööstustarbijad). Teiste lõppkasutajate kategooriate kohta ei anna võrdlus nii selget järeldust, kuid väikest eelist võib siiski näha.
- (32) Otsuses leiti, et kõnealune eelis on antud valikuliselt, kuna kunstlikult madalad reguleeritud hinnad soosisid ettevõtjaid, kes kasutavad energiaallikana elektrit, mitte aga näiteks gaasi. Peale selle täheldati *de facto* ja *de jure* valikulisuse olemasolu selles, et eelis oli ebaproportsionaalselt suurem suurte tööstuslike lõppkasutajate jaoks, kes teataval juhtudel said kasutada kõikehõlmavaid hindu, mis moodustasid vähem kui poole hinnanguliste vabaturu hindade energiakomponendist.
- (33) Menetluse algatamise otsuses märgiti, et julgustades lõppkasutajaid tagasi reguleeritud turule minema võis süsteem anda kasu ka jaotajatele, kes näisid saavat oma reguleeritud tegevustelt garanteeritud kasumimarginaali.
- (34) Otsuses leiti, et süsteem sisaldas riigi vahendite ülekandmist, kuna puudujäägi tagasimaksmiseks kasutatav lisamaks on maksulaadne lõiv, mille tulud liiguvad enne lõppsaajatele suunamist läbi Hispaania regulaatori CNE (riigiasutus). Otsuses järeldati, et arvestades Euroopa Kohtu praktikat selles küsimuses tuleks vaadelda kõnealuseid summasid riigi vahenditena.
- (35) Arvestades, et lõppkasutajad tegutsevad turgudel, mis on ELis tavaliselt konkurentsile ja kaubandusele avatud, järeldas komisjon menetluse algatamise otsuses, et kõik artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid olid täidetud ning et meede oli riigiabi lõppkasutajate kasuks.

- (36) Olles märkinud, et mitte ükski ELTLi artiklis 107 sätestatud eranditest ei olnud kohaldatav, hinnati menetluse algatamise otsuses, kas elektri pakkumist reguleeritud tariifidega võiks käsitada üldist majandushuvi esindava teenusena ning kas sellele võiks seetõttu kohalduda ELTLi artikli 106 lõikes 2 sätestatud erand. Otsuses öeldi, et elektrisektoris on liikmesriikide oma äranägemise järgi talitamise ruum avaliku teenuse kohustuste kehtestamisel piiratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/54/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ („elektridirektiiv”)⁽¹⁰⁾ sätetega. Kõnealusel direktiivis sätestati liikmesriikidele kohustus kehtestada universaalteenuse osutamise kohustus (sealhulgas konkreetselt õigus saada varustatud mõistlike hindadega) ainult kodumajapidamistele ja väikeettevõtjatele⁽¹¹⁾. Otsuses järeldati, et elektridirektiivi arvesse võttes ei saa elektri reguleeritud tariifidega pakkumist keskmise suurusega ja suurettevõtjatele käsitada üldist majandushuvi esindava teenusena selle ranges tähenduses.
- (37) Komisjon väljendas seega tõsist kahtlust selles osas, kas muudele ettevõtjatele peale väikeettevõtja rakendatud reguleeritud tariifide riigiabi elemente võiks pidada siseturuga kokkusobivaks.
- (38) Samuti leiti menetluse algatamise otsuses, et on võimalik, et elektri jaotajad said riigiabi. Seda juhtumi osa käsitletakse teises otsuses (juhtum C 3a/07).

4. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

- (39) Komisjoni ettepanek esitada põhjaliku uurimise algatamise otsuse kohta märkuseid tõi palju vastuseid suurtelt tööstustarbijatelt, jaotajatelt, sõltumatutelt tarnijatelt ja Hispaania autonoomsete piirkondade valitsustelt. Käesolevaga antakse kokkuvõtlik ülevaade ainult elektri lõppkasutajate kasuks antud väidetava riigiabi seisukohast olulistest märkustest.

SÕLTUMATUTE TARNIJATE MÄRKUSED

- (40) Märkuseid saadi Céntrica ja ACIE-lt, sõltumatute energiatarnijate ühenduselt. Väited ja järeldused on suures osas samad.

Céntrica ja ACIE märkused

- (41) Céntrica vastus keskendub peamiselt väidetavale eelisele elektri jaotajate kasuks. Äriühingu poolt esitatud arvud ja väited osutavad aga ka elektri lõppkasutajatele antud riigiabi olemasolule.
- (42) Céntrica kohaselt tähendas vaba ja reguleeritud turu koosseksisteerimine ning eriti lõppkasutajate võimalus nende kahe vahel vabalt ümber lülitada seda, et reguleeritud tariifid toimisid võrdlushinnana või *de facto* ülempiirina vabaturu hindade jaoks. Tarnijad ei saanud küsida reguleeritud tariifist kõrgemaid hindu, kuna sellisel juhul poleks nad suutnud meelitada uusi kliente ning oleksid kaotanud olemasolevaid.
- (43) Tavajuhul koosneb elektri lõppkasutajate poolt makstav hind vabaturul kahest komponendist: võrgule juurdepääsu tasu ning „tarne komponent”, mis tuleneb turumehhanismidest ja läheb jaetarnijale. Jaetarnete alal sõltub kasumlikkus sellest, kas klientide poolt makstav „tarne komponent” katab tarnija kulud (s.o energia hankimise kulud hulgiturul või vertikaalselt integreeritud äriühingu puhul enda tootmiskulud) ja „turustusmarginaal”, mis hõlmab muid tarnekulusid (turustuskulud, IT-süsteemid, arvete esitamine jmt), ning investeeritud kapitali tasu. Seega võiks vabaturu tarnija tegutseda konkreetses turusegmendis kasumlikult ainult juhul, kui seal on olemas „positiivne turustusmarginaal” ehk teiste sõnadega erinevus tarnijale tarbijate teenindamisel tekkivate üldkulude ja reguleeritud tariifi vahel.

⁽¹⁰⁾ ELTL 176, 15.7.2003, lk 37.

⁽¹¹⁾ Elektridirektiivi artikli 3 lõikes 3 on sätestatud: „Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele (st ettevõtted, millel on kuni 50 töötajat ja mille aastakäive või bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot) osutataks universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud mahus elektritarneid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva hinnaga. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimasena vastutava tarnija.”

- (44) Céntrica põhjendas vabaturu tarnijate halvema konkurentsipositsiooni olemasolu arvutustega, mis näitavad, et 2005. aastal ei olnud üheski tarbijate kategoorias turustumarginaali ⁽¹²⁾ (või et kui aasta alguses marginaale oli, kadusid need aasta jooksul). See tähendas, et reguleeritud tariifid olid määratud liiga madalale selleks, et sõltumatud tarnijad saaksid kasumlikult konkureerida. Céntrica väitel ei olnud teatavate lõppkasutajate kategooriate korral (eriti tariifiga G4 intensiivsete energiakasutajate ning teiste suurte tööstuskasutajate korral) võimalik konkureerida isegi enne tariifipuudujäägi tekkimist, kuna integreeritud tariifid ei jätnud kunagi mingit konkureerimisruumi. Céntrica poolt väidetud halvem konkurentsiolukord esines eelkõige madalpingevõrku ühendatud teenindusettevõtteid ja väiketootjaid hõlmavas kasutajate kategoorias ning kodumajapidamiste segmendis.
- (45) Céntrica esitatud arvud, eriti võrdlus reguleeritud tariifide ja hinnanguliste turuhindade vahel, on komisjoni menetluse algatamise otsusesse üle võetud (vt põhjendus 30 ja tabel 3).
- (46) Céntrica arvates rikkus süsteem elektridirektiivi mitte ainult puudujäägiga seotud korra diskrimineeriva olemuse tõttu (millega hüvitati jaotajate, kuid mitte tarnijate kahjum), vaid ka seetõttu, et tarbijad jäeti ilma õigusest läbi-paistvatele hindadele ja tariifidele ⁽¹³⁾. Kuna osa 2005. aasta eest makstavast elektri hinnast lükati edasi järgmistele aastatele, ei olnud rakendatavad lõpphinnad tarbijatele läbipaistvad.
- (47) Lisaks väitis Céntrica, et puudujäägi tagasimaksmise mehhanism ei olnud peamiselt kahel põhjusel tasakaalus: esiteks pidid puudujäägi tagasi maksuma peamiselt madalpinge lõppkasutajad, kuigi selle tekkimise suurimad põhjustajad olid suured kõrgepinge lõppkasutajad. Teiseks pidid vabaturu lõppkasutajad maksma puudujäägi eest, mille tekkimises nad ei osalenud.
- (48) Céntrica toetas komisjoni esialgset seisukohta, et Hispaania puudujäägi käsitlemise kord hõlmas riigi vahendite ülekandmist. Samuti väitis Céntrica, et riigi vahendeid hõlmas ka Hispaania valitsuse otsus lubada tootjatel oma sissenõudmisõiguseid väärtpaberistada.
- (49) ACIE, sõltumatute energiatarbijate ühendus, hindab, et 2005. aastal reguleeritud tariifide aluseks võetud energia hankimise kulud olid 68 % väiksemad tarnijate poolt hulgiturul energiat ostes tegelikult kantud kuludest. ACIE toonitas tõsiseid tagasilööke, mida 2005. aasta tariifipuudujääk tõi kaasa sõltumatutele tarnijatele. ACIE sõnade kohaselt kehtisid vabaturu tarnijate jaoks jaotajatega sarnased hankekulud. Peale selle olid nad *de facto* kohustatud kohandama valitsuse poolt iga klientide kategooria jaoks kehtestatud integreeritud tariifi taset, kuna vastasel korral ei oleks nad suutnud meelitada uusi kliente või oleksid kaotanud olemasolevaid. Eriti juhib ACIE tähelepanu sellele, et 2005. aasta alguses sõlmisid tema liikmed lepinguid valitsuse hulгимүүги hindade prognooside alusel ning et hiljem pidid nad neist lepingutest kinni pidama, kuigi need ei osutunud kasumlikuks. Selle tulemusel kandsid sõltumatud tarnijad kahjumit. Céntrica hindab, et 2005. aastal kandis ta kahju 10 miljonit eurot. ACIE väitel olid mitu tarnijat, nende seas Saltea Comercial, Electranorte, CYD Energia ja RWE, sunnitud turult lahkuma.

INTENSIIVSETE ENERGIAKASUTAJATE MÄRKUSED

- (50) Intensiivsed energiakasutajad võtsid menetlusest osa oma ühenduse AEGE (Asociación de Empresas con Gran Consumo de Energia) kaudu. Mõned neist võtsid osa ka individuaalselt (Asturiana de Zinc, Ferroatlántica ja Alcoa). Alcoa on alumiiniumitootja, kes tegutseb kolmes Hispaania tootmisrajatises, mis asuvad San Cipriánis, A Coruñas and Avilésis, ning kes sai 2005. aastal kasutada integreeritud tariifi G4 (intensiivsetele energiakasutajatele reserveeritud katkestatav tariif). Ferroatlántica on alumiiniumi ja raua sulamite tootja, kes kasutas katkestatavat tariifi 3.4. Asturiana de Zinc on tsingitootja, kes kasutas oma San Juan de Nieva tehases tariifi G4.
- (51) Oma märkustes vaidlustavad intensiivsed energiakasutajad komisjoni järelduse, et tööstustariifid (G4 ja teised katkestatavad tariifid) kujutavad endast riigiabi, väites, et tariifid ei andnud majanduslikku eelist, ei hõlmanud riigi vahendeid ega mõjutanud konkurentsi ega liikmesriikide vahelist kaubandust.

⁽¹²⁾ Céntrica ise jaotas tarbijad viide rühma. See jaotus ei vasta igaaastaste tariifide dekreedis avaldatud reguleeritud tariifide struktuurile, nagu märgitakse põhjenduses 17.

⁽¹³⁾ Vt elektridirektiivi A lisa punkte b ja c.

Majandusliku eelise puudumine

- (52) Intensiivsete energiakasutajate arvates on menetluse algatamise otsuses eelise olemasolu kindlaksmääramiseks kasutatav võrdlusalus vale. Komisjon võrdles tööstustariife keskmise hulgituru hinnaga (börsihind), mida peeti esinduslikuks selle kulu seisukohast, mida asjaomased äriühingud oleksid pidanud turul tavatingimustes maksuma. Kuna tööstustariifid leiti olevat börsihinnast madalamad, järeldati menetluse algatamise otsuses, et tariifid andsid nende kasutajatele majandusliku eelise.
- (53) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et börs on hetketurg, millel elektriga kaubeldakse igal tunnil järgmiseks päevaks. Intensiivsete energiakasutajate väitel on börsil teatavaid puuduseid, mis mõjutavad selle tõhusust ja konkurentsivõimelisust. Sellest tulenevalt ei kajasta börsihinnad täpselt tootmise piirkulusid ega kajasta seetõttu täiusliku konkurentsi olukorda. Suured lõppkasutajad, kes tarbivad elektrit suurtes kogustes ja kellel on ühetaolised tarbimisprofiilid, ei osta mitte börsilt, vaid üldjuhul sõlmivad kahepoolseid lepinguid elektritarnijatega. Seda kinnitab OMELi 2005. aasta aruanne, mis näitab, et otse börsilt ostis elektrit ainult seitse kõlblikku kasutajat, kes moodustavad 5 % kaubeldavast elektrist.
- (54) Kuid isegi kui eeldada, et börsil registreeritud hindu saaks käsitleda usaldusväärse võrdlusalusena, ei oleks ikkagi õige kasutada 2005. aasta keskmist hulgimüügi hinda, nagu tegi komisjon, kuna see keskmine hind kajastab selliste tarnijate elektrinõudlust, kes teenindasid mitmekülgset lõppkasutajate portfelli, kaasa arvatud kodumajapidamisi ja väikeettevõtjaid. AEGE, Ferroatlántica ja Asturiana de Zinci ja väitel oleks asjakohaseks võrdlusaluseks 2005. aastal börsil registreeritud minimaalne hind, s.o 18,36 eurot/MWh, kuna see hind kajastaks kõige konkurentsipõhisemaid turutingimusi börsil (kus tootjad pakuvad elektrit oma piirkuludega võrdse hinnaga). Suured tööstustarbijad ei ole teiste lõppkasutajatega, eriti kodumajapidamistega võrreldavas olukorras. Seetõttu ei saaks keskmine börsihind olla asjakohane võrdlusalus. Alcoa väitel peaks komisjon võrdlema vaidlustatud tariife selle asemel suurte lõppkasutajatega kahepoolset kokku lepitud hindadega.
- (55) Alcoa tõi ühe näite kahepoolsest turuhinnast ning märkis, et tema kolm alumiiniumtehad olid kasutanud alati G4 tariifi. Alcoa kuulub aga ka alumiiniumoksiiditehas (Alúmina Española), mille jaoks sõlmiti 2004. aasta lõpus ühe tarnijaga kahepoolne leping. Kolmel alumiiniumitehasel on samasugune ühetaoline tarbimisprofiil kui alumiiniumoksiiditehasel. Viimane tarbib aga oluliselt väiksemas mahus elektrit (0,35 TWh võrreldes 1,3 TWh-ga Avilési ja A Coruña tehastes ning 3,4 TWh-ga San Cipriáni tehases). Kõnealuse lepingu alusel kokku lepitud keskmine hind oli 34,45 eurot/MWh (sisaldades tuumamooratoriumi kulu, võrgule juurdepääsu kulusid ja teisi kaasnevaid kulusid.) Kõnealune hind saadi konkureeriva pakkumiskutse tulemusel ning tarnijate pakkumised erinesid üksteisest kuni 5 euro võrra.
- (56) Alcoa väitel saab kõnealust erinevust kahepoolse hinna (34,45 eurot/MWh) ja tariifi G4 (23,9 eurot/MWh) vahel selgitada objektiivsete teguritega. Nimelt kohaldatakse tariifi G4 kasutajate suhtes regulatiivseid piiranguid, mis ei kehti kahepoolsetele lepingutele, näiteks kohustus kasutada kogu tariifi G4 alusel ostetud võimsust (kohaldatakse karistusi), nõudmine omada pingekontrolli seadmeid ning nõudmine maksta 20 päeva jooksul (kui kahepoolsetel lepingutel võivad maksetingimused olla paremad).
- (57) Seetõttu järeltab Alcoa, et tema kolmele alumiiniumitehasel rakendatav hüpoteetiline turuhind oleks nende tehaste suurema tarbimise tõttu oluliselt alla 34,45 eurot/MWh. Pealegi, kui arvestada keskmist turumarginaali 10 eurot/MWh, oleks alumiiniumoksiiditehase tarne netokulu 24,25 eurot/MWh, mis on väga lähedal integreeritud tariifile G4.
- (58) Ferroatlántica juhtis tähelepanu, et menetluse algatamise otsuses võeti 2005. aastal kasutatud integreeritud tariifi 3.4 valesti arvesse, arvestades ekslikult baastariifi sisse hinnaalandused ning võrreldes seda kümme korda suuremate juurdepääsu tasudega kui need, mida rakendati (ning seda väga suurte tarbijate puhul). Samuti esitas Ferroatlántica tõendeid selle kohta, et kuigi 2004. aasta kuu keskmine turuhind 2005. aasta elektritarnete forwardlepingute puhul oli 31,68 eurot/MWh, oli see 2004. aasta detsembris 31,05 eurot/MWh. Sellest võiks järeldada, et reguleeritud tariifide kehtestamise ajal oleks ettevõtte võinud saada oma elektri baastarne 2005. aastaks selle hinnaga. Pärast „lisateenuste“ (3,92 eurot/MWh) ja asjakohase juurdepääsu tariifi (1,70 eurot/MWh) lisamist oleks tööstuskasutaja saanud turuhinna 36,67 eurot/MWh, mis on väiksem kui intensiivsetele energiakasutajatele rakendatud tariif 3.4 –56,11 eurot/MWh.

- (59) Tegelikult hüvitasid teised tariifi allahindlused võimekuse pakkuda nõudluse haldamise teenust ning nende teenustega nõustumise süsteemi heaks. Sellega seoses lisab Ferroatlántica, et tariifi allahindlus kajastab mitmesuguseid osutatud teenuseid, nimelt kellaajalist eristamist (õise ja nädalavahetuse tarbimise puhul), katkestatavust (tarnega nõustumist võrguoperaatori taotlusele), hooajalisust (tarnete koondumisega väikese nõudlusega kuudele) ning reaktiivenergia haldust. Ainult sellised allahindlused, mis olid muutuvad ja kehtestati regulatsiooniga alates 1995. aastast, mitte aga reguleeritud tariifi tase, selgitavad ja Ferroatlántica arvates õigustavad 2005. aastal makstud madalamat elektri hindu.
- (60) Intensiivsed energiakasutajad vaidlustavad menetluse algatamise otsuse väite, et eelis ei olnud tarbitud mahtudega proportsionaalne ning kaldus suurtarbijate puhul suurenema. Näiteks väidavad intensiivsed energiakasutajad selles küsimuses, et CNE ise kinnitas, et tariifi G4 tase oleks pidanud olema veelgi madalam. Intensiivsed energiakasutajad märgivad, et tariifi G4 või 3.4 kasutavad suurtarbijad tarbisid mitu tuhat korda rohkem elektrit kui keskmised kõrgepinge kasutajad, makstes neist kolm korda vähem.
- (61) Peale selle oleks suurtarbijate puhul normaalne saada suuremat ühikuhinna alandust. Eelnevalt lähtuvalt väidavad intensiivsed energiakasutajad, et järeldus, nagu sisaldanuks tööstustariifid eelist, on vaieldav. Nad juhivad tähelepanu, et igal juhul on komisjon see, kes peab sellise eelse olemasolu kohta lõplikud tõendid esitama.
- (62) Alcoa märkis ka seda, et tema poolt Hispaanias makstud hind oli peaaegu identne ELis alumiiniumitehaste poolt makstud kaalutud keskmise hinnaga ning isegi kõrgem kui EMPs makstud kaalutud keskmine hind.

Riigi vahendite puudumine

- (63) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et nemad maksid tööstustariife otse jaotajatele, ilma et need vahendid oleks olnud riigi kontrolli all, ning seega, kooskõlas otsusega kohtuasjas *PreussenElektra*, ei hõlmanud selline kord riigi vahendeid.
- (64) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et oli ajaline vahe tariifide kehtestamise — mis toimus 2004. aasta lõpus — ning puudujäägi tarbijatelt sissenõudmise mehhanismi vastuvõtmise vahel — mis toimus alles juunis 2006. Menetluse algatamise otsuses väitis komisjon, et riigi vahendid olid asjaga seotud kasutajate arvetele lisatud lisamaksu kehtestamise tõttu, mis kvalifitseeriti maksulaadse lõivuna. Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et kui seda hüpoteesi aktsepteerida, siis meede, mis ei olnud riigiabi 2005. aastal, muutuks (tagantjärele) riigiabiks 2006. aastal. See oleks vastuolus ELi õiguse aluspõhimõtetega nagu õiguskindlus ja õigustatud ootused. Intensiivsed energiakasutajad juhivad tähelepanu, et meetme klassifitseerimine riigiabina sõltub selle vastuvõtmise ajal kehtinud asjaoludest ega tohi sõltuda tulevastest sündmustest, eriti juhul, kui viimased ei ole mõistlikult ennustatavad. Nad tsiteerivad kohtujurist Jacobsit *Van Calsteri* kohtuasjas: ⁽¹⁴⁾ „olukorda tuleks hinnata tasude algse kehtestamise kuupäeval ning seda ei saa tagasiulatavalt muuta”.
- (65) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et 2005. aastal reguleeritud tariifid ei olnud 2005. aastal riigiabi. Kõnealused äriühingud juhivad tähelepanu asjaolule, et sellises olukorras on rahastamismehhanismi analüüs asjatu, kuna see kehtestati alles 2006. aastal. Rahastamisviisi hindamine oleks asjakohane ainult juhul, kui meede oluks algusest peale riigiabi. Kuna tariifid ei hõlma riigiabi, on intensiivsed energiakasutajad seisukohal, et komisjon ei saa tugineda vastupidisele järeldusele jõudmisel lisamaksule.
- (66) Veel nimetavad intensiivsed energiakasutajad, et maksulaadsete lõivude puhul on meetme rahastamise viis riigiabi hindamise seisukohast oluline ainult juhul, kui maks on selle abi jaoks määratud, st juhul, kui on olemas otsene ja vahetu seos meetme ja selle rahastamise vahel ⁽¹⁵⁾. Intensiivsed energiakasutajad eitavad sellise seose olemasolu, kuna lisamaks oli mõeldud katma puudujääki, mis tulenes reguleeritud tegevuste arveldamisest, mis oli seotud mitte ainult elektri pakkumisega reguleeritud tariifidega, vaid ka süsteemi teiste kuludega. Seetõttu ei olnud lisamaks eraldatud spetsiifiliselt reguleeritud tariifidega tarnimisest tulenevate kahjude katmiseks. Teiseks ei olnud otsest ega kaudset seost tariifide taseme ja rakendatud lisamaksu vahel, kuna 2004. aastal kehtestatud tariif oli tingimusteta (sellele ei kohaldatud edasisi kohandusi hilisematel aastatel).

⁽¹⁴⁾ Kohtujuristi arvamus ühendatud kohtuasjades C-261/01 ja C-262/01 *Van Calster*, punkt 41.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Kohtu otsus ühendatud kohtuasjades C-261/01 *Van Calster*, *ibid*, punktid 49 ja 50.

- (67) Intensiivsed energiakasutajad väidavad veel, et lisamaks ei olnud maksulaadne tasu ega lõiv, kuna see ei olnud Hispaania õigusaktide kohaselt maksualase iseloomuga. Maksumeetmeid kasutatakse avaliku sektori kulude rahastamiseks, kuid kõnealusel juhul oli lisamaksu eesmärk nõuda sisse puudujääk, mida kandsid eraettevõtjad (jaotajad), kes tegelesid reguleeritud tegevustega elektrisüsteemis. Hispaania põhiseaduse kohaselt saab uue maksumeetme kehtestada ainult seadusega (ja mitte kuningliku dekreediga). Peale selle ei kuulu lisamaksu tulud riigile ega ole tal otsustusõigust selle kasutamise üle; kõnealused vahendid kantakse CNE hallatavale hoiukontole ning riik ei saa neid omistada. Arveldusprotsess on täielikult automaatne ning CNE-l ei ole otsustusõigust, autonoomiat ega kontrolli erinevate poolte suhtes arveldatavate vahendite otstarbe ega summa üle.
- (68) Intensiivsete energiakasutajate väitel tunnustas komisjon seda oma otsuses Hispaania luhtunud kulude kohta, ⁽¹⁶⁾ milles öeldi, et summade ülekandmine CNE kaudu on sisuliselt raamatupidamisliku otstarbega, ega järeldatud, et meede hõlmaks riigi vahendeid.
- (69) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et olukord on identne „luhtunud kulude” stsenaariumiga, kuna mõlemal juhul kehtestas valitsus lisamaksu eesmärgiga hüvitada süsteemi alalist kulu. Sama joont näis kinnitavat ka Ühendkuningriigiga seotud juhtum ⁽¹⁷⁾.

Mõju puudumine konkurentsile ja kaubandusele

- (70) Asturiana de Zinc ja Alcoa väidavad, et tulenevalt alumiiniumi- ja tsingiturgude eripäradest ei saa nende metallide tootmisel kasutatava elektri hinda käsitlev meede mõjutada ELi kaubandust, kuna metallid on põhitarbeained ning nende hindu määratakse maailma tasandil Londoni Metallibörsil. Sellises olukorras ei too kohalike tootmiskulude erinevused kaasa maailma tasandi hindade erinevusi.
- (71) Kaks äriühingut väidavad, et ELis on kasvav alumiiniumi ja tsingi tootmispuudujääk, samal ajal kui nõudlust rahuldatakse järjest enam ekspordiga ELi-välistest riikidest.
- (72) Kui alumiiniumi ja tsingi tööstused Hispaanias kaoksid, ei tuleks nende asemele uusi ELi tulijaid, kuna ELi (alumiiniumi)tehased töötavad juba niigi täisvõimsusel ning ühelgi uuel tulijal ega olemasoleval tootjal ei oleks stiimulit võimsuse suurendamiseks, arvestades, et pikaajalised taskukohase hinnaga energia tulevase kättesaadavuse välja-vaated on ebakindlad. Seetõttu tuleks katta puudujääk ainult impordiga.
- (73) Peale selle väidab Alcoa, et teiste Euroopa tootjate huve tariifid ei ohusta, kuna nad pakuvad elektrit hinnaga, mis on võrdne teiste ELi 25 liikmesriigi alumiiniumitootjate poolt keskmiselt makstava hinnaga.

Isegi kui tööstuste sekkumistariifid oleks riigiabi, oleks see „olemasolev abi”

- (74) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et vaidlustatud tariifid olid olemas enne Hispaania liitumist ELiga.
- (75) Kuigi nimetus „tariif G4” võeti ametlikult kasutusele ministri 6. märtsi 1986. aasta korraldusega, oli see *de facto* olemas juba enne 1. jaanuari 1986, mil Hispaania ELiga liitus, kuna see vastab varasemale „pikaajalise kasutuse tööstustariifi I”, mis kehtestati ministri 14. oktoobri 1983. aasta korraldusega, s.o enne Hispaania liitumist. Kõik tööstustariifi I kasutavad elektri lõppkasutajad viidi automaatselt üle tariifi G4, mis oli *de facto* sama tariif uue nimega.
- (76) Ka teised katkestatavad tariifid on ministri 1983. aasta korralduses sõnaselgelt sätestatud.
- (77) Peale selle oleks meede intensiivsete energiakasutajate hinnangul olemasolev abi ka nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks) ⁽¹⁸⁾ artikli 15 kohaselt tulenevalt kümneaastase piiranguperioodi aegumisest.

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 25. juuli 2001. aasta otsus, riigiabi N 49/99 — Hispaania. Elektrituru üleminekurežiim.

⁽¹⁷⁾ Komisjoni 27. veebruari 2002. aasta kiri Ühendkuningriigile (riigiabi N 661/99).

⁽¹⁸⁾ EÜTL 83, 27.3.1999, lk 1.

Sissenõudmine oleks õigustatud ootustega välistatud

- (78) Intensiivsed energiakasutajad väidavad, et isegi eelduse korral, et tariife ei saaks lugeda olemasolevaks abiks, välistaks sissenõudmise õigustatud ootuse põhimõte. Kogu 2005. aasta vältel olid tariifid eraettevõtjate vahelised otsesmaksed. Kasutajad ei oleks saanud ette näha, et 2004. aasta detsembris kehtestatud tariifid osutuvad riigiabiks 2006. aasta juunis vastu võetud valitsuse meetmest tulenevalt. Ükski ettevõtja, kui tahes ettenägelik, ei oleks sellist muutust oma õiguslikus olukorras saanud ette näha. Seetõttu oli kasutajatel õiguslik ootus, et nende tariifid ei kujuta endast riigiabi.

GALICIA JA ASTUURIA PIIRKONDADE VALITSUSTE MÄRKUSED

- (79) Seoses võimaliku riigiabiga intensiivsetele energiakasutajatele väidab Galicia piirkonna valitsus, et komisjon eksis, kui kasutas turuhinna asendajana börsihinda, kuna intensiivsed energiakasutajad sõlmivad üldjuhul pikaajalisi lepinguid oluliselt paremate tingimustega.
- (80) Arvestades, et Hispaania turu liberaliseerimine ei ole veel lõpule viidud, ning eriti arvestades kahepoolsete lepingute puudumist tootjate ja suurtarbijate vahel, leiab Galicia piirkonna valitsus, et võrdlusalusena oleks mõistlik kasutada tegelikke kulusid, mida tootjad kannavad selliste klientide tarnimisel. Teine võimalus oleks tuletada võrdlushind tehnilise kirjanduse alusel (Wilson, 1993 ⁽¹⁹⁾ ja Castro-Rodriguez, ⁽²⁰⁾ 1999), lähtudes kas kõige tõhusamast intensiivsete energiakasutajate spetsiifilistele vajadustele vastavast tehnoloogiast või elektri keskmisest hinnast erinevatel kellaaegadel. Selliselt saadud võrdlushinna ja 2005. aastal makstud reguleeritud tariifi vahe oleks palju väiksem. Galicia piirkonna valitsus väidab veel, et igal juhul maksavad kõik Hispaania kasutajad, kaasa arvatud intensiivsed energiakasutajad, aja jooksul 2005. aastal rakendatud madalamate tariifidega põhjustatud puudujäägi kinni.
- (81) Peale selle ei olnud Galicia piirkonna valitsuse vältel tariifide süsteem sellisena, nagu see kehtis 2005. aastal, õiguslikult valikuline, kuna riigil ei olnud kavatsust anda lõppkasutajatele eelist, vaid riik tegi lihtsalt 2004. aastal tariife määrates vigu oma turuaengute ja -hindade prognoosides. Samuti vaidlustab Galicia piirkonna valitsus järelduse, et süsteemil oli mõju ELi-sisesele kaubandusele.
- (82) Astuuria piirkonna valitsuse märkused olid sarnased Hispaania valitsuse esitatutele, millele neis osutati.

HISPAANIA TÄHELEPANEKUD

- (83) Hispaania jääb seisukohale, et 2005. aasta reguleeritud tariifide süsteem ei sisaldanud riigiabi ei lõppkasutajatele ega ka jaotajatele.

Põhjusliku seose puudumine riigi tegevuse ja puudujäägi vahel, puudujäägi riigile mitteomistatavus

- (84) Hispaania väidab, et puudujääk ei ole omistatav riigile, kuna selle põhjustasid ennustamatud välised asjaolud, mitte aga riigi tahtlik kavatsus toetada teatavaid tegevusi.
- (85) Hispaania väidab, et riigi poolt määratud reguleeritud tariifidega tarned ei olnud 2005. aastal ELi õigusega välistatud. Seetõttu oli riigi regulatiivne sekkumine õiguslikult kehtiv, kuna see oli riikliku suveräänsuse väljendus. Üks sellistest suveräänsetest eesõigustest hõlmab tariifide määramist nii, et oodatavad kulud vastaksid oodatavale nõudlusele.
- (86) Hispaania väidab, et 2005. aasta puudujäägi põhjustas lahknevus valitsuse elektri hulgimüügi hindade prognooside ning tegelike börsil registreeritud hindade vahel. 2005. aasta erakordselt kõrgeid hindu põhjustasid ennustamatud põhjused, mis moodustasid kokku vääramatu jõu.

⁽¹⁹⁾ Wilson, R. (1993), *Nonlinear Pricing* (Mittelineaarne hinnakujundus), Oxford University Press.

⁽²⁰⁾ Castro Rodriguez, F. (1999), Wright tariffs in the Spanish electricity industry, The case of residential consumption, Utilities Policy (Wrighti tariifid Hispaania elektritööstuses, elumajade tarbimise juhtum, kommunaalpoliitika), lk 17–31.

- (87) Kuna väidetava riigiabi tekitanud sündmus oli prognoositust suurem hulgimüügi hindade kasv, ei saa väidetavat eelist omistada ühelegi õigusaktile. Isegi kui eeldada, et see eelis oli olemas (mida ei olnud), oleks selle põhjustanud riigi kavatsustega mitteseotud asjaolud. Vääramatü jõu esinemine murrab Hispaania hinnangul põhjusliku seose tariifide taseme määranud haldusotsuse ja riigiabi põhjustanud konkurentsieelise vahel. Isegi kui eeldada (mis oleks vale), et põhjusliku seose objektiivne tingimus oli täidetud, puuduks ikkagi riigipoolse kavatsuse (omistatavuse) subjektiivne tingimus.

Riigi vahendite puudumine

- (88) Hispaania väidab, et tariifid ei hõlmanud riigi vahendeid. Esiteks väidab Hispaania sellega seoses, et lisamaks ei ole „maks” Euroopa Kohtu maksulaadseid lõive käsitleva kohtupraktika tähenduses, kuna seda ei kogu riik ning see ei vasta üheleegi lõivule. Hispaania hinnangul on lisamaks tariifi lahutamatu osa ning oma olemuselt tariifi-laadne. Seega on tariif erahind.
- (89) Teiseks ei kogu vahendeid riik ning neid ei maksta riigi poolt määratud fondi. Tariife koguvad jaotajad, mitte riik, ning seega on need erahinnad, mis tagavad osaliste võrdse hüvitamise (nagu nähakse ette LSEs). Need ei ole ei maksud ega riiklikud hinnad. Riik ei hüvita midagi, kuna tegemist on süsteemiga, mis näeb ette reguleerimata tegevustele turujõududest tuleneva hüvitamise ning reguleeritud tegevuste puhul riigi poolt määratud juurdepääsu tariifidest tuleneva hüvitamise. Kuna sellises süsteemis puudub koormus riigi jaoks, ei saaks, lähtuvalt kohtuotsusest kohtuasjas *Sloman Neptune*,⁽²¹⁾ riigi vahendid hõlmatud olla, Samuti ei liigu kõnealused vahendid kunagi riigikassasse, neid ei nimetata eelarveõigusaktides, nende suhtes ei kohaldata Euroopa Kontrollikoja kontrolli ning neid ei saa võlgnikelt sissenõudmise haldusmenetluse korras sisse nõuda. Elektrisüsteemile võlgnetavate summade suhtes ei kohaldata riigile võlgnetavatele summadele kohaldatavat intressimäära.
- (90) Hispaania rõhutab, et neid vahendeid haldab Hispaania regulaator CNE, kes toimib pelgalt raamatupidamisliku vahendajana. Hispaania juhib tähelepanu asjaolule, et komisjon oli oma 2011. aasta otsuses Hispaania luhtunud kulude kohta (SA NN 49/99) juba tuvastanud, et vahendite liikumine CNE kaudu on sisuliselt raamatupidamisliku iseloomuga. CNE nimel olevale kontole kantavad vahendid ei olnud kordagi nimetatud asutuse omandis ning maksti kohe saajatele välja eelnevalt kindlaksmääratud summade kohaselt, mida CNE ei saanud kuidagi muuta. Selle kaalutluse alusel jõudis komisjon järeldusele, et „ei olnud võimalust määrata, kas luhtunud kulude kava raames kehtestatud lõivu tulud olid riigi vahendid”.

Eelise puudumine

- (91) Hispaania ei jaga komisjoni seisukohta, et reguleeritud tariifid annavad lõppkasutajatele (või jaotajatele) majandusliku eelise.
- (92) Lõppkasutajate korral väidab Hispaania — tuletades veelkord meelde, et puudujäägi põhjustas vääramatü jõud — et puudujääk ei toonud suurtarbijatele kasu, kuna see kanti järgmiste aastate tariifidele koos intressiga edasi. Seetõttu ilmneb väidetav madalamast elektrihinnast tulenev majanduslik eelis ainult sellepärast, et erinevuse vabaturu hindadega maksavad koos intressiga kinni tarbijad.

Reguleeritud tariifidega tarnimine on üldist majandushuvi esindav teenus

- (93) Hispaania väidab, et 2005. aastal ei olnud reguleeritud tariifide olemasolu ELi õigusega vastuolus, kuna turu kõigile tarbijatele, kaasa arvatud kodumajapidamistele avamise tähtaeg oli 1. juuli 2007.

⁽²¹⁾ Euroopa Kohtu 17. märtsi 1993. aasta otsus ühendatud kohtuasjades C-72/91 ja C-73/91, punkt 21: „Vaadeldav süsteem ei püüa oma eesmärgi ega üldstruktuuri kaudu luua eelist, mis looks riigi jaoks täiendava koormuse”.

- (94) Eelkõige on elektri tarnimine Hispaania ametiasutuste kohaselt üldhuvi teenus ning riik peab sekkuma, et vältida ühtse võrgu olemasolust (loomulik monopol) tulenevate valitsevate seisundite kuritarvitamist.
- (95) Tariifide määramise parameetrid kehtestati objektiivselt ja läbipaistvalt. Tariifide määramise keerukas regulatiivne raamistik ja arveldamismenetlus näitavad Hispaania arvates, et tariifide süsteem tugines süsteemi kulude ja tulude ning elektri nõudluse põhjalikule analüüsile.

Hispaania võetud kohustus

- (96) Nagu põhjendustes 25 ja 26 näidatud, makstakse 2005. aastal tekkinud puudujääki tagasi iga-aastaste maksetena, mis kannavad intressi, mis on määratud Euribori tasemele ilma hinnavaheta. Hoolimata oma kommentaaridest on Hispaania võtnud tagasiulatuvalt kohustuse tõsta üle 1 kV ühendustega ärikasutajatele arvestatavat intressimäära. Selle tõus määratakse kindlaks proportsionaalselt käesoleva menetlusega hõlmatud ja integreeritud reguleeritud tariifidega tarneid saanud ärikasutajate panusega 2005. aasta puudujääki. Selle tuletamisel rakendatakse hinnavahet 65 baaspunkti üle Euribori võrdlusmäära, mis viib selle üldjoontes kooskõlla eelmistel aastatel puudujäägile rakendatud määraga.
- (97) Asjaomast summat rakendatakse ettevõtjate suhtes järgmiselt: juba tagasi makstud 2005. aasta puudujäägi osa iga-aastaste maksete suhtes rakendatakse ühekordset juurdepääsu tariifide suurendamist; veel hüvitamata summade osas rakendatakse kõrgemat intressimäära vahetult igale iga-aastasele summale taas kõrgemate juurdepääsu tariifide vormis.

5. MEETME HINDAMINE

RIIGIABI OLEMASOLU ELTLI ARTIKLI 107 LÕIKE 1 TÄHENDUSES

- (98) Meede kujutab endast riigiabi ELTLi artikli 107 lõike 1 tähenduses, kui täidetud on järgmised tingimused: meede a) annab abisaajale majandusliku eelise; b) seda annab riik või seda antakse riigi vahenditest; c) meede on valikuline; d) meetmel on mõju ühendusesisesele kaubandusele ja meede võib kahjustada konkurentsi ELis. Kuna kõik nimetatud tingimused peavad täidetud olema, keskendub komisjon hindamisel abisaajatele antud majandusliku eelise olemasolule.

Majandusliku eelise olemasolu

- (99) ELTLi artikli 107 lõike 1 tähenduses soositakse ettevõtjat, kui ta saab majandusliku eelise, mida ta muul viisil turutingimustes ei võiks saada. Käesoleval juhul peab hindamine, võttes arvesse ka 2005. aasta elektrisüsteemi puudujäägi tagasimaksmist, selgitama välja, kas 2005. aasta reguleeritud tariifide ja turuhindade vahel oli positiivne erinevus, mida võimalikud abisaajad oleksid pidanud ostetava elektri ning nende tariifirežiimi raames osutatud teenuste eest maksma. Võimalik eelis turuhindade suhtes tuleb välja selgitada tegelike turuhindadega võrreldes. Alljärgnevalt uuritakse järjekorras mõlemat küsimust, s.o nii positiivsete erinevuste olemasolu või puudumist elektribörsi hindade, turuhindade ja reguleeritud tariifide vahel kui ka puudujäägi tagasimaksmist.

Võrdlus elektribörsi keskmiste hindadega

- (100) Elektribörsi keskmised hinnad annavad pildi hulgituru üldistest hinnatasemetest. 2005. aasta keskmine võrdlus-hind kogu aasta suhtes oli 59,47/MWh. Nagu eespool põhjenduses 19 (graafik 1) näidati, olid 2005. aastal seitsmel mitte-järjestikusel kuul keskmised hulgiturumüügi hinnad kõrgemad kui kõigi lõppkasutajate suhtes rakendatud integreeritud reguleeritud tariifidesse arvestatud elektrihinnad. Seetõttu näib dekreediga 2392/2004 määratud keskmine tariifide tase olevat põhjustanud positiivse erinevuse kõigi lõppkasutajate kasuks, kes valisid reguleeritud tariifide kasutamise — vähemalt enamiku 2005. aasta kuude puhul.

- (101) Vähem kui aasta pikkustel perioodidel aga ei tekkinud kõnealust erinevust 2005. aasta viiel kuul jaanuarist maini. Seega ei olnud eelist kogu reguleeritud tariifide süsteemi jaoks. Kui võrrelda aastast pikemaid perioode, näiteks kuni 30. detsembrini 2007, saab võimalik 2005. aasta juunist kogunenud eelis enam kui tühistatud keskmiste börsihindade langusega, mis kukkusid märtsis 2007 järsult tasemele 37 eurot/MWh, samal ajal kui integreeritud reguleeritud tariifidesse arvestatud hinnad olid umbes 68 eurot/MWh. Tegelikult olid alates 2006. aasta oktoobrist integreeritud tariifidesse arvestatud elektrihinnad hulгимүүги tarnete hindadest palju kõrgemad (graafik 1). Sellest tulenevalt võivad reguleeritud tariifidega tarneid saavate tarbijate kasu ja majanduslikud eelised ajast, kui börsihinnad on reguleeritud tariifidesse arvestatud elektri maksumusest kõrgemal, kaduda ajal, kui börsihinnad on arvestuslikust elektri maksumusest madalamad.
- (102) Eelnevast järeldub, et nii aastast lühematel kuudes arvestatud perioodidel aastal 2005 kui ka osa aastast 2005 hõlmavatel kaheaastastel perioodidel ei ilmne, et 2005. aastal rakendatud reguleeritud tariifidesse arvestatud energiahinnad oleksid andnud reguleeritud tariifide alusel varustatud tarbijate rühmale eelise võrreldes elektribörsi hulгимүүги hindadega. Sellegipoolest on tõsiasi, et kogu elektrisüsteemi ulatuses makstud juurdepääsu tasudest ja reguleeritud tariifidest saadud tulu ei olnud 2005. aastal piisav, et katta süsteemi reguleeritud kulud. Seetõttu tuleb kaaluda, kas kehtiv mehhanism on puudujäägi tagasimaksmiseks piisav.

Elektrisüsteemi 2005. aasta puudujäägi tagasimaksmine

- (103) Nagu põhjendustes 15 ja 20–22 kirjeldati, hõlmas elektrisüsteemi arvepidamine 2005. aastal kõiki süsteemi reguleeritud kulud ja reguleeritud tulud, omistamata konkreetseid tulusid konkreetsetele kuludele. Näiteks transpordi ja jaotamise kulud (4 410 miljonit eurot) või koostootmise ja taastuvenergia toetamise kulud notri (2 701 miljonit eurot) ei olnud jagatud vastavalt integreeritud tariifidest reguleeritud turult saadud reguleeritud tulu ja/või vabaturult saadud reguleeritud juurdepääsu tasude vahel ning nende rahastamisel ei tehtud nimetatud kahe tulutüübi vahel vahet. Tegelikult saavad kõik süsteemi kasutajad kasumit ning neil võib eeldada tõhusate koostootmise ja taastuvenergia vormide või transpordi ja jaotamise teenuste toetamist. Selles iga tariifi mittekuumuleerivate kulude süsteemis ei ole võimalik jagada tagantjärele objektiivselt kulud vabaturu kasutajatele ja reguleeritud tariifidega kasutajatele ning viimases kategoorias 25 erinevale 2005. aastal rakendatud astmelisele tariifile. Järeldub, et asjakohane on uurida 2005. aasta puudujäägi võimalikke eeliseid või nende puudumist elektrisüsteemile tervikuna.
- (104) Selles suhtes on Hispaania kehtestanud mehhanismi kogu 2005. aasta puudujäägi sissenõudmiseks. See on kooskõlas asjaomasel perioodil rakendatud süsteemi arvepidamise universaalsusega. Elektrisüsteemi reguleeritud tulude suutmatus katta süsteemi kulud lahendati vahendite sissemaksega, mida koguti „spetsiifiliselt eraldatud makse” kaudu, mis nähti ette kuningliku dekreediga 809/2006. 2006. aasta keskpaigas algas sissenõudmine lisamaksu rakendamise abil väärtuses 1,378 % integreeritud reguleeritud tariifidest ning 3,975 % juurdepääsu tasudest ning seejärel pidid lisamaksud tagama, et 14,5-aastase ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 2020. aastal, oleks 3,8 miljardit eurot koos intressiga sisse nõutud (vt põhjendused 25 ja 26 eespool).
- (105) Siit tuleneb, et 2005. aasta puudujäägi rahastamiseks eraldatud spetsiaalne makse võimaldab süsteemi kasutajatel maksta elektriarveid koos 2005. aasta süsteemi arvestuse tasakaalustamiseks vajaliku kasvuga tagantjärele olulise ajalise nihkega.
- (106) Neil asjaoludel oleks ainuke vaieldav aspekt 2006. aastal 2005. aasta elektrisüsteemi puudujäägi tagasimaksmiseks ja kontode tasakaalustamiseks valitud meetodi juures algselt iga-aastastele tagasimaksutele rakendatud madal intressimäär, nimelt Euribori viitemäär ilma hinnavaheta. Nagu põhjendustes 96 ja 97 üksikasjalikumalt kirjeldati, on Hispaania võtnud kohustuse suurendada käesoleva menetlusega hõlmatud äri kasutajatele rakendatavat intressimäära. Hispaania võtab kohustuse rakendada 65 baaspunkti suurusst hinnavahet üle viiteintressimäära.
- (107) 2005. aasta puudujäägi tagasimaksmiseks algselt rakendatud meetme selline muudatus, mis ei hõlma kodumajapidamisi ega väikeettevõtjaid, kes on maksnud parandusmehhanismi raames kõrgeimaid reguleeritud tariife, tühistab mis tahes hüpoteetilise eelise, mida äriühingud võisid saada maksete edasilükkamisest aastal 2006. Lisaks tähendab tariifile lisatud lisamaksu rakendamine, et kogu sissenõutav summa on iga äriühingu puhul otseselt proportsioonis tema elektritarbimisega. Mida rohkem elektrit tarbida, seda suurem on lisamaks.

Võrdlus elektri turuhindadega

- (108) Teiseks ei ole elektribörsil registreeritud hinnad — nagu mõned huvitatud isikud märkisid — sobiv alus suurtarbijate poolt reguleeritud tariifide alusel makstavate hindade võrdlemiseks turuhindadega. Elektrituru operaatoreid OMEL 2005. aasta aruande andmete põhjal ostis tõesti ainult seitse lõppkasutajat, kes moodustasid 5 % nõudlusest, elektrit otse börsilt — võrrelduna sadade tööstuskasutajate ja suurettevõtjate kasutajatega. Tööstustarbijad ja teised suurtarbijad, eriti intensiivsed energiatarbijad, kelle jaoks energia moodustab olulise osa tootmiskuludest (alumiiniumitootmises üldjuhul 30–40 %), vajavad ja saavad ennustatavaid hinna- ja tarnetingimusi. Sellised tingimused kehtestatakse pikemaajalistes lepingutes kui järgmiseks päevaks. Tunni kaupa või järgmise päeva jaoks noteeritavad hinnad nagu elektribörsil iseloomustavad keskmisi turuhindasid tarnijate puhul, kes teenindavad eripalgelist klientide portfelli, sealhulgas kodumajapidamisi. Need ei saa aga olla sobivad võrdlusalused selleks, et määrata kindlaks hindu, mida intensiivsed energiakasutajad peaksid maksma vabaturul järgmisest päevast kaugemale ulatuvate lepingute alusel. Vastupidiselt menetluse algatamise otsuses toodud arvamusele on uurimine näidanud, et keskmistest börsihindadest madalamad reguleeritud tariifid ei tähenda tingimata tööstuskasutajate jaoks eelist võrreldes turutingimustega, kuna börsihinnad ei ole turuhinnad neist kasutajatest enamiku jaoks. See hajutab selles küsimuses tõstatatud kahtluse.
- (109) Peale selle ei olnud Hispaanias võimalus lülituda vabaturule 2005. aastal pöördumatu. Tarbijatel oli alati võimalus valida reguleeritud turu ja vabaturu atraktiivsemate pakkumiste seast, mis tekitas mõningase hindade lähenemise. Tarnevalikute tagasipööratavus kaldub tingimata suruma jaeturu hindu alla sellistes hulgemüügi hindade hinnahüpete olukordades, nagu valitses Hispaanias alates 2005. aasta aprillist, samas kui vastupidises olukorras ilmneb vastupidine stiimul suurendada vabaturu hindu, et tuua need lähemale kõrgeimatele reguleeritud tariifidele.
- (110) Nagu sõltumatute tarnijate ühendus kinnitas (põhjendused 42–49), pidid vabaturu tarnijad 2005. aastal pidama oma lepingutest kinni või lõpetama need ühepoolset, kui see oli võimalik, või rääkima oma hindade suhtes uuesti läbi ja kohandama neid ülespoole, riskides sellega, et nende kliendid võivad liikuda reguleeritud turule. Tegevuskahjud, mida vabaturu tarnijad väidavad olevat kandnud, näitavad, et 2005. aasta vabaturu hinnad, eriti üheaastaste lepingute puhul, millest kinni peeti, jäid vastavate reguleeritud tariifide lähedusse ning et seega ei andnud reguleeritud tariifid tegelike vabaturu hindadega võrreldes *de facto* majanduslikku eelist.
- (111) Sellest tuleneb, et kaks hüpoteetilist võistlevat tööstuskasutajat, kellest üks tegutseb vabaturu põhise üheaastase elektritarne lepingu alusel 2005. aasta jaanuarist detsembrini ning teine saab oma tärned samal perioodil reguleeritud tariifidega, maksavad muude tingimuste võrdsuse korral sarnaseid elektrikulusid. Tegelikult oli ainus mõju, mida reguleeritud tariifide tase vabaturu hindadele 2005. aastal avaldas, see, et kandis vabaturu kasutajatele üle kaudse kasu hinnatõusude piiramisest, isegi kui eeldada, et sellised hinnatõusud olid lepinguliselt aasta jooksul või pikemaks ajaks kogu 2005. aastaks võimalikud. Vabaturult ja reguleeritud turgudel elektrit ostvate tööstuskasutajate tegelik või potentsiaalne konkurents ei saanud reguleeritud tariife moonutada.
- (112) Kolmandaks osutas komisjon menetluse algatamise otsuses konkreetselt 2005. aastal suurtele tööstustarbijatele (tariif G4) ja katkestatava tarnega suurtele tööstustarbijatele (nt tariif 3.4) rakendatud madalatele reguleeritud tariifitasemetele vastavalt 23,9 eurot/MWh ja 27,0 eurot/MWh, nagu on näidatud põhjenduse 30 tabelis 3 eespool. Nagu mõned kolmandad isikud osutasid, ei olnud menetluse algatamise otsuses vaidlustatud reguleeritud tariifide tasemed mitte tariifid, vaid keskmised hinnad pärast hinnaalandusi. Ilma hinnaalandusteta olid tabelis 1 näidatud dekreedis 2392/2004 kehtestatud tariifide baastasemed vastavalt 56,12 eurot/MWh (tariif 3.4) ja 25,44 eurot/MWh (tariif G4).
- (113) Selles küsimuses saadi ametliku uurimise käigus tõendeid, et menetluse algatamise otsuses nimetatud tööstuskasutajatele rakendatavad reguleeritud tariifid olid kogu 2005. aasta jaanuarist detsembrini kestva perioodi eest rakendatavate turuhindade tasemel, nagu järgnevalt kirjeldatakse.

- (114) Esiteks on esitatud tõendeid selle kohta, et olid olemas kahepoolsed turuhinnad 34,45 eurot/MWh, mida rakendati 2005. aastal vabaturul intensiivsete energiakasutajate suhtes (põhjendused 55–57). Turumarginaaliga alla keskmise 10 euro suuruse marginaali, mis lisati ametlikku uurimist algatavas otsuses, näitab see turuhind tarnekulu, mis on lähedane 25,44 eurot/MWh-le madalaimast (G4) reguleeritud tariifist (23,9 eurot/MWh keskmisest *ex-post* hinnast). Kui võtta arvesse objektiivseid erinevusi seoses reguleeritud tariifi alusel tarnimisega, näiteks 9,7 korda suuremat tarnemahtu, investeeringuid kontrolliseadmetesse ning maksetähtaja piiranguid, siis asjaolu, et reguleeritud tariif oli madalam, ei näi olevat andnud abisaajatele mingit põhjendamata majanduslikku eelist.
- (115) Teiseks näitavad kättesaadavad tõendid, et 2004. aasta detsembris võis sõlmida tarneteks 2005. aasta jaanuarist detsembrini üheaastaseid baaskoormuse lepinguid lähtuvalt forvardturu hindadest 31,05 eurot/MWh. Suure koormuse modulatsiooniga katkestatavatele tööstuskasutajatele oli kättesaadav lõplik turuhind (lisateenuste ja juurdepääsu tariifiga) 36,67 eurot/MWh, mis on palju madalam kui asjaomase baastariifi tase (tariif 3.4) (vt põhjendused 16, 18 ja 58 eespool).
- (116) Nõudluse haldamise eest (nt koormuse modulatsioon, katkestatavus) reguleeritud tariifide raames kättesaadavad lisahinnaalandused võimaldasid reguleeritud turul neid teenuseid pakkuvatele kasutajatele madalamaid keskmisi hindu ⁽²²⁾. Kõnealused hinnaalandused, mida menetluse algatamise otsuses eraldi ei käsitletud, hüvitasid võrgu jaoks väärtuslikke nõudluspoolseid teenuseid, mis vajasisid kohandusi, investeeringuid või kommerts- või tööstusprotsessidele kehtestatavaid piiranguid. Koormuse modulatsioon nõuab energiaintensiivsete tööstus- või kommertsprotsesside elluviimist vähese nõudlusega, mitte tipp-perioodidel, et vähendada elektrivõrgus tarbimist ja pinget. Sarnasel moel on võrgule pakutavad katkestatavuse teenused majanduslikult kasulikud, kuna need hõlmavad asjaomase tööstuskasutaja jaoks seda, et süsteemi operaatoril võimaldatakse katkestada tarnimine lühiajalise etteteatamisega (alates mõnest sekundist kahe tunnini) ja pikaks ajaks (alates ühest tunnist kahesteistkümneni), nagu see vastavate reguleeritud tariifide puhul Hispaanias oli.
- (117) Selliste teenuste kasulikkust elektritarne pidevuse tagamisel on tunnustatud ELi õigusaktides. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta direktiiv 2005/89/EÜ elektrienergia varustuskindluse ja infrastruktuuriinvesteeringute kohta ⁽²³⁾ nõuab liikmesriikidelt, et nad võtaksid arvesse nõudluse haldamise tehnoloogiaid ja võtaksid meetmeid, et kõrvaldada tõkked, mis takistavad katkestatavate lepingute kasutamist, et säilitada tarnimise ja nõudluse tasakaalu. Kõnealused teenused täiendavad ja võivad koguni asendada muud regulatsiooni, mida võrguoperaator kasutab selleks, et tagada kooskõla võrgust nõutava elektri ja pakkumise vahel, vältides seeläbi häireid ja üldkatkestusi, mis on sotsiaalselt ja majanduslikult kulukad ja võivad tuua kaasa sanktsioone või vastust.
- (118) Konkreetselt Hispaania puhul on need teenused eriti väärtuslikud tulenevalt märkimisväärse vastastikuse ühendamise võimekuse puudumisest teiste liikmesriikidega ning taastuvatest energiaallikatest saadava katkendliku elektritarne olulisest levikust 2005. aastal. Nende teenuste majanduslikku väärtust ning elektrisüsteemis välditavate kulusid võib näitlikustada Hispaania võrguoperaatori Red Eléctrica de España kuludega tasakaalustamisteenuste ostmisel. 2005. aastal maksis Red Eléctrica de España teise regulatsiooni lisaenergia teenuste eest (millega lisatakse võrgu tasakaalustamiseks liini energiat 15 sekundiks kuni 15 minutiks) keskmiselt 65 eurot/MWh; kolmandase regulatsiooni lisaenergia (millega lisatakse liini energiat 15 minutiks kuni 2 tunniks, et taastada teise regulatsiooni energiareservi) keskmine hind 2005. aastal oli 78 eurot/MWh, tõustes kuni 600 euroni/MWh eest ⁽²⁴⁾. Tasandades nõudlust ja kõrvaldades seda tipp-perioodidel (koormuse modulatsioon) või pakkudes võimalust selle vähendamiseks kriitilistes olukordades (katkestatavad teenused), näivad asjaomaste reguleeritud tariifide hinnaalandused (nt umbes 32 eurot/MWh tariifi 3.4 puhul) olevat majanduslikult põhjendatud.
- (119) Selliste nõudluse haldamise meetmete jaoks tehtavate hinnaalanduste puudumisel olid kõrgepingevõrku ühendatud kasutajate reguleeritud tariifid (tariifid 1.4 ja 2.4) tunduvalt suuremad –58 eurot kuni 61 eurot/MWh eest

⁽²²⁾ Peamine allikas, millest menetluse algatamise otsuse arvud tuletati, on CNE aruanne: „El Consumo Eléctrico en el Mercado Peninsular en el Año 2005”, 25.7.2006, jaotis 2. Suurte tööstustarbijate kohta (katkestatav ja THP) näitab aruanne, et suur koormuse modulatsioon tarnimisega väikese nõudlusega perioodidel, mis nõuab tootmisprotsesside kohandamist, võimaldab saada põhitariifist olulist hinnaalandust.

⁽²³⁾ ELTL 33, 4.2.2006, lk 22; vt artikli 3 lõike 3 punkt c ja artikli 5 lõike 2 punkt b.

⁽²⁴⁾ *El Sistema Eléctrico Español 2005*, lk 54 ja 55, Red Eléctrica de España.

põhitariif ja keskmine tegelik hind 76,2 eurot/MWh. Kui võrrelda neid perioodiks 2005. aasta jaanuarist detsembrini saadaolevate forvardturu hindadega 31,05 eurot/MWh, ei saa öelda, et turuhinnad oleksid kõrgemad kui enamiku suure tarbimisega tööstus- ja kommertskasutajate suhtes rakendatavad reguleeritud tariifid.

- (120) Sellest järeldub, et kuigi elektribörsil registreeritud hinnad ei ole sobiv alus suurte tööstus- ja kommertskasutajate poolt makstud elektrihindadega võrdlemiseks, olid elektri reguleeritud tariifide alusel varustatud lõppkasutajate elektritarnete suhtes rakendatavad tegelikud turuhinnad 2005. aastal kooskõlas vastavate reguleeritud tariifide tasemetega.

6. JÄRELDUSED MEETME KOHTA

- (121) Eelkirjeldatud kaalutluste valguses leiab komisjon, et on tõestatud esiteks, et äriühingud, kes said elektrit integreeritud reguleeritud tariifidega, ei saanud nende tariifide tasemest eelist, ning teiseks, et kui arvestada Hispaania kohustust meedet muuta, arvestatakse teatavate äriühingute puhul nende 2005. aasta elektriarvete osalisel maksimisel viivituse eest sobiva määraga intressi.
- (122) Seetõttu ei too vaadeldav meede ärikasutajate jaoks kaasa majanduslikku eelist. Kuna ELTLi artikli 107 lõike 1 kriteeriumid on kumulatiivsed, puudub vajadus teiste kriteeriumide kontrolliks.
- (123) Seega järeldab komisjon, et võttes arvesse Hispaania poolt kehtestatud korda lõppkasutajate võla sissenõudmiseks elektrisüsteemi ees, ei tekitanud 2005. aastal rakendatud reguleeritud tariifide süsteem riigiabi ELTLi artikli 107 lõike 1 tähenduses. Käesolev järeldus seondub kaebuse esitaja poolt hõlmatud olukorra ja ajaperioodiga, piiramata hinnangut, mille komisjon võib anda Hispaania poolt pärast 2005. aastat võetud meetmetele.

ON VÕTNUD VASTU KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Hispaania Kuningriigi poolt 2005. aastal rakendatud reguleeritud tariifide süsteem ei ole riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 2

Otsus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.

Brüssel, 4. veebruar 2014

Komisjoni nimel
asepresident
Joaquín ALMUNIA